

Klimat- och näringslivsdepartementet

KN2025/01589

Svenskt Näringslivs yttrande över Naturvårdsverkets skrivelse: Förslag till författningsändringar till följd av revideringen av EU:s avfallstransportförordning

Svenskt Näringsliv företräder drygt 60 000 små, medelstora och stora företag. Dessa är organiserade i 49 bransch- och arbetsgivarförbund. Förbunden utgör föreningen Svenskt Näringslivs medlemmar. Detta remissvar har utarbetats efter samråd med berörda branschförbund inom Svenskt Näringsliv.

Sammanfattning

- Gränsöverskridande avfallstransporter är en förutsättning för cirkulär ekonomi och konkurrenskraft. Material måste kunna behandlas och återvinnas där teknik och miljönytta är störst, med så få regulatoriska hinder som möjligt på EU:s inre marknad.
- EU:s regelverk behöver ytterligare förenkling och modernisering. Notifieringsprocesser, klassificering och nationell tillämpning måste bli mer harmoniserade och digitaliserade, samtidigt som export till länder med bristande miljökrav förhindras. På sikt bör sekundära material åtnjuta samma fria rörlighet som produkter och primärmaterial på den inre marknaden.
- Naturvårdsverkets förslag riskerar att leda Sverige i fel riktning. Nya begränsningar och avgifter innebär överimplementering av EU-regler, ökad administration och sämre förutsättningar för återvinning och investeringar.
- Sverige bör genomföra EU-förordningen proportionerligt och konkurrensneutralt. Fokus på kort sikt bör ligga på effektiv handläggning, digitalisering och fri rörlighet så att reglerna både skyddar miljön och stärker företagens möjligheter att bidra till den cirkulära omställningen.

Inledande synpunkter

Gränsöverskridande transporter av avfall är en central del av den cirkulära ekonomin. De gör det möjligt för material att återvinnas där tekniken, kapaciteten och miljönyttan är som störst, vilket inte alltid är i det land där avfallet uppstår. För många avfallsströmmar, särskilt de som kräver specialiserad eller avancerad behandling, är det varken ekonomiskt eller miljömässigt försvarbart att

varje medlemsstat ska ha egna anläggningar. **Att material kan röra sig fritt på EU:s inre marknad med så få regulatoriska hinder som möjligt är därför en förutsättning för att få till nödvändiga investeringar inom EU och att resurser ska användas effektivt**, för att klimatutsläppen ska minska och för att industrin ska kunna utveckla nya cirkulära affärsmodeller.

En välfungerande marknad för avfall och återvinning är också en konkurrensfråga. Företag behöver kunna transportera sekundärmaterial över nationsgränser för att möta kundkrav, testa och skala upp cirkulära innovationer samt minska sitt beroende av primära råvaror. Att fortsätta hindra dessa flöden riskerar att driva upp kostnader, minska materialtillgången och i förlängningen försvaga Sveriges och Europas industriella konkurrenskraft.

Svenskt Näringsliv anser därför att EU-kommissionen bör arbeta med **ytterligare revideringar, moderniseringar och regelförenklingar** inom ramen för avfallstransportförordningen. Trots den revidering som antogs 2024 kvarstår flera problem som länge hämmat den cirkulära ekonomin: långa notifieringsprocesser, otydliga klassificeringsregler, varierande nationell tillämpning och en tung administrativ börda. Dessa hinder skapar osäkerhet, förseningar och ökade kostnader för företag som verkar internationellt. Samtidigt måste reglerna fortsatt säkerställa att avfall inte dumpas illegalt i tredje land och att transporter av avfall sker med god spårbarhet och endast till länder där en miljömässigt ansvarsfull hantering kan säkerställas.

På sikt menar Svenskt Näringsliv att **målsättningen bör vara att avfallsklassat material ska åtnjuta samma fria rörlighet som produkter och primärmaterial på EU:s inre marknad**. En sådan förändring skulle på riktigt stödja en växande cirkulär ekonomi och skapa incitament för storskaliga investeringar i resurseffektivitet. Det är också denna inriktning som den kommande *Circular Economy Act* bör ta sikte på: att undanröja handelshinder för primära och sekundära materialflöden och därigenom stärka både miljönytta och europeisk konkurrenskraft.

En viktig del i att stärka den cirkulära ekonomin är att säkerställa en **likvärdig och harmoniserad tillämpning av regelverket inom hela EU**. I dag varierar tolkningen av centrala begrepp som farligt avfall, vad som är en avfallstransport och när avfall upphör att vara avfall mellan medlemsstater, vilket skapar rättsosäkerhet och snedvrider konkurrensen. I ett antal länder, däribland Spanien, har man en mer ändamålsenlig reglering där verksamheter som till exempel fastighetsservice och installationstjänster inte betraktas som avfallstransport vid tidig insamling. Det minskar den administrativa bördan utan att försämra spårbarheten av farligt avfall. Sverige har valt en betydligt mer långtgående tolkning, vilket medför omfattande och svårmotiverad administration för många företag. Sverige bör därför verka för **gemensamma EU-kriterier för så kallad End-of-Waste-status, en mer enhetlig marknadskontroll samt harmoniserade definitioner av när avfall uppstår och vem som är avfallsproducent**. Dessa aspekter orsakar i dag betydande svårigheter att förstå och tillämpa regelverket, vilket i praktiken leder till orimlig administration eller oavsiktliga regelbrott. En sådan harmonisering skulle bidra till rättvisa konkurrensvillkor och underlätta gränsöverskridande cirkulära flöden.

Synpunkter på Naturvårdsverkets skrivelse

Mot bakgrunden ovan är det **beklagligt att Naturvårdsverkets skrivelse pekar i en annan riktning än den utveckling som näringslivet och de svenska företagen anser nödvändig**. I stället för att bidra till en mer modern, effektiv och harmoniserad tillämpning av regelverket föreslås åtgärder som riskerar att öka den administrativa bördan, skapa otydlighet i tillämpningen och försvåra företagens möjligheter att verka på den inre marknaden.

Förslagen om att skriva in närhets- och självförsörjningsprinciperna i miljöbalken, samt att införa begränsningar för transporter till och från Sverige för bortskaffande eller deponering, är särskilt problematiska. Dessa principer finns redan i EU:s avfallsdirektiv och får inte användas för att begränsa den fria rörligheten inom unionen. Att nu nationellt kodifiera dem på ett sätt som i praktiken begränsar handel med återvinningsbart material utgör ett tydligt exempel på **överimplementering, vilket riskerar att stå i strid med proportionalitetsprincipen och med EU:s grundläggande regler om fri rörlighet**.

Naturvårdsverkets förslag om att tillåta transporter för deponering endast inom ramen för nordiska överenskommelser skulle ge Sverige ett av EU:s mest restriktiva regelverk utan att tillföra motsvarande miljönytta. Det riskerar i stället att öka mängden avfall som går till förbränning eller som deponeras, samtidigt som kostnaderna för svenska företag ökar. Sådana inskränkningar saknar stöd i EU-rätten och undergräver den inre marknads funktion.

Svenskt Näringsliv vill också framhålla att de föreslagna administrativa och ekonomiska kraven, exempelvis nya avgifter för ändringar i redan godkända notifieringar, riskerar att göra regelverket mer komplext och mindre förutsägbart. Förändringar i transportvägar eller mottagare är ofta nödvändiga av skäl som företagen inte kan påverka. Oförutsedda händelser kan exempelvis omfatta situationer där en hamn dirigerar om en avfallstransport på grund av bristande mottagningskapacitet, där rederiet byter fartyg till följd av maskinhaveri, där fartygskaptenen ändrar rutt för att spara tid eller bränsle, där en trafikolycka inträffar eller där väderförhållanden förhindrar transporten. Att dessa skulle kräva ny prövning och ytterligare avgift är varken rimligt eller ändamålsenligt. Ett sådant system skulle ytterligare förlänga handläggningstiderna, som redan i dag ofta överskrider de tidsfrister som anges i EU:s förordning.

I stället bör genomförandet av regelverket på kort sikt inriktas på att **effektivisera myndigheternas handläggning och digitalisera notifieringsprocessen**. Det är centralt att resurserna används till att påskynda prövningen av seriösa aktörer, snarare än att utveckla nya kontrollnivåer eller avgiftsmodeller. Långa handläggningstider motverkar syftet med den cirkulära ekonomin, eftersom avfall under tiden riskerar att istället förbrännas eller deponeras.

Sammantaget menar Svenskt Näringsliv att Naturvårdsverkets skrivelse präglas av en syn på avfallstransporter som något problematiskt i sig, snarare än som en nödvändig och önskvärd del av ett cirkulärt och konkurrenskraftigt näringsliv. Sverige bör inte gå före genom att bygga ytterligare administrativa lager eller nationella begränsningar. Regeringens inriktning bör i stället vara att

genomföra EU:s förordning på ett proportionerligt, rättssäkert och harmoniserat sätt, utan överimplementering.

Svenskt Näringsliv ser även behov av en översyn av tillsynsstrukturen kopplad till avfallstransporter. Det är viktigt att roller och ansvar mellan myndigheter är tydliga och att tillsynen fokuserar på att förebygga illegala transporter snarare än att försvåra lagliga och välkontrollerade flöden. Ett tydligt och riskbaserat tillsynssystem bidrar både till ett effektivt miljöskydd och till ökad förutsägbarhet för företag som verkar inom ramen för lagstiftningen.

En framgångsrik tillämpning kräver att Sverige värnar principerna om fri rörlighet, konkurrensneutralitet och rättssäkerhet, samtidigt som miljöskyddet upprätthålls genom effektiva och proportionerliga kontroller. Bara så kan vi skapa ett regelverk som både skyddar miljön och stärker företagens förmåga att bidra till den cirkulära omställningen.

Stockholm, 12 november 2025

Marcus Wangel

Miljöpolicyexpert